

Uit de vereniging:

Blz. 2	Van de redactie
Blz. 3	Rectificatie
Blz. 3	In Memoriam Dré Bergs
Blz. 3	Jaarvergadering 2013 van de Milieu- en Heemkundevereniging Swalmen
Blz. 4	Werkgroep Kruisen en Kapellen Beesel
Blz. 5	Oproepen
Blz. 5	Kerstwandeling op Tweede Kerstdag 2012
Blz. 6	Fietsexcursie in het voormalig Brits Munitiedepot in Brüngen-Bracht
Blz. 7	Jaarprogramma Maas- en Swalmdal en MHVS 2013
Blz. 7	Wandelingen Swalmdalgidsen en kanotochten 2013
Blz. 7	Jaarprogramma IVN De Steilrand 2013

Overige artikelen:

Blz. 8	Hotel Asselt behaalt Green Key certificaat goud
Blz. 9	Kroniek van Swalmen, oktober, november en december 2012
Blz. 11	Moeder van Troost
Blz. 12	De post in het Maas- en Swalmdal
Blz. 13	Ketjes
Blz. 14	Uit het leven van onze voorouders
Blz. 14	Waordpuzzel; de oplossing
Blz. 15	Van hot nao haar door 't Zjwaams Waordebook (25)
Blz. 16	Toekomst van molen De Grauwe Beer
Blz. 23	Veurjaorssjtórm aan zee
Blz. 23	Werkgroep geschiedenis
Blz. 24	Uit de oude doos

Foto's aangeleverd door:

Pierre Verstappen	blz. 3
Hans Simons	blz. 5, 6, 9, 13
Ger Jans	blz. 6
Fons Nijssen	blz. 8
Liesbeth van Essen-Cox	blz. 9
Piet van Buggenum	blz. 11
Archief Jan Ickenroth	blz. 12, 13
Peter Bors	blz. 16, 20, 22
Marc Crins	blz. 17-20
Archief MHVS	blz. 24

Uit de vereniging:

Van de redactie

In de archieven van onze verenigingen bevinden zich de nodige foto's van schoolgebouwen in ons werkgebied. Veel gebouwen zijn inmiddels gerenoveerd, gesloopt, vervangen door nieuwbouw of verbouwd tot appartementen. Voor de redactie van Biejein-gezeumerd aanleiding om er een aantal te plaatsen op de omslag van 2013. Natuurlijk mag een korte tekst bij de gekozen gebouwen niet ontbreken.

Om de overige scholen in ons werkgebied niet tekort te doen, zullen in de nog te verschijnen nummers telkens beknopte teksten met de belangrijkste informatie over die scholen worden opgenomen.

Lambertusschool Swalmen

De huidige basisschool Lambertus aan de Meestersweg werd in 1915 gebouwd naar het in die tijd gebruikelijke type halschool met aanvankelijk zes lokalen, en had als bestemming 'openbare lagere school voor jongens'. In 1930 werd de school overgedragen aan het RK Kerkbestuur en werd ze de RK bijzondere lagere school St. Lambertus. In 1930, 1932 en 1953 vonden uitbreidingen plaats tot in totaal 10 lokalen. Met ingang van het schooljaar 1975/76 werd het een gemengde school en vanaf 1984 konden ook kleuters terecht op basisschool Lambertus. Bij de ingrijpende renovatie in 2003 bleef de beeldbepalende voorgevel behouden. Anno 2013 biedt de school plek aan ±240 leerlingen.

St. Jozefschool Offenbeek

Aan de St.Jozefweg in Offenbeek werd op 1 september 1955 de St. Jozefschool in gebruik genomen. De officiële opening vond plaats op 19 oktober. Dit gebouw, ontworpen door architect Schoenmakers uit Sittard, bleek na enkele jaren te klein. Op 1 september 1960 werd aan de Meidoornlaan een nieuw gebouw toegevoegd; in 1975 werd tussen beide gebouwen een containerbouw geplaatst.

De Hummeltjeshof, in januari 1969 in gebruik genomen in plaats van de houten noodlokalen aan de St Theresiastraat, werd per 1 au-

gustus 1985 samengevoegd met de St. Jozefschool tot basisschool Offenbeek. In 1998 werd de St. Jozefschool, die steeds een gemengde bevolkende, gesloopt. Op deze plaats kwam een nieuw multifunctioneel gebouwencomplex, 'de Meander', en werd in mei 2000 geopend.

St. Jozefschool Beesel

Dit schoolgebouw was aanvankelijk bedoeld voor openbaar (staats) onderwijs en kwam te liggen aan de Burgemeester Janssenstraat (de vroegere Schoolstraat). In 1883 werd de bouw van deze school voltooid.

Kerkelijke overheden wisten te bewerkstelligen dat er voor de jongens jongensscholen werden gesticht en voor de meisjes meisjesscholen. Zo ook in Beesel in 1932.

In dat jaar werd aan de Kerkstraat (de vroegere Kromstraat) een school gebouwd voor bijzonder (rooms-katholiek) onderwijs. Deze school startte als RK Jongensschool en heette aanvankelijk St. Jozefschool.

De meisjes gingen naar de staatsschool aan de Burgemeester Janssenstraat. Deze werd de RK Meisjes-school en kreeg de naam Mariaschool.

In de oorlogsjaren (1940-1945) werd er van schoolgebouw geruild. De meisjes gingen naar het gebouw in de Kerkstraat en de jongens naar het gebouw aan de Burgemeester Janssenstraat. De Jozefschool werd dus Mariaschool en de Mariaschool werd Jozefschool.

De St.Jozefschool werd enkele jaren niet meer gebruikt en wachtte tot rond 1992 op een nieuwe bestemming, waarna ze werd verbouwd tot enkele appartementen.

St. Theresiaschool Belfeld

Op 26 mei 1916 werd door pastoor Hermens de eerste steen gelegd voor de school op het terrein aan de Schoolstraat, temidden van de Belfelder Bèrg, een echte zandwoestenij. Op 15 oktober werd de school ingezegend en kreeg de naam St. Theresiaschool. De school werd geleid door de zusters van de orde 'Dienaressen van de H. Geest'. Een paar weken na de inzegening begonnen de zusters aan de bewaar- naai- en lagere school voor de vrouwelijke jeugd, zoals gebruikelijk in vrijwel alle dorpen in

de omgeving van Belfeld in het begin van de 20e eeuw. Een klein gedeelte van de school werd ingericht tot verblijf voor de zusters.

Op 1 februari 1917 startte zuster Constance met het Groene Kruiswerk. Het kolenhok van de school werd als lokaal ingericht.

In 1920 was het aantal zusters toegenomen tot 12 en heerste er reeds groot plaatsgebrek. Gelukkig kon in mei 1922 begonnen worden met de bouw van een definitief klooster dat gereed kwam op 4 maart 1923.

In 1961 kregen de gebouwen een uitbreiding voor lager- en kleuteronderwijs. In de grote tuin van de

zusters werden in 1970 twintig bejaardenwoningen gebouwd (Pronkhof). De Theresiaschool werd na de renovatie van de Bolveldschool in 1975 gesloopt. Ervoor in de plaats kwam een appartementencomplex dat inmiddels ook alweer is gesloopt.

Bronnen: Uit: M. van Avesaath-van den Broek – De school aan de Meestersweg in Swalmen en wat eraan voorafging (1997)

Uit: Loe Giesen. Tussen Maas en Meerlebroek - Toponiemen in de gemeente Beesel. Uit: (Paul Bloemen: Schoolgebouwen in Beesel. In: Jaarboek Maas- en Swalmdal 31 (2012). Uit: Th.W.J. Driesen: Geschiedenis van de St. Urbanusparochie te Belfeld.

Rectificatie

- Het artikel over de historie van het schortje in Biejeingezeumerd 2012 no. 4. komt van internet-site Berthi's Weblog, geplaatst door Berthi Smith-Sanders, auteur onbekend
- Het artikel over kruisen en kapellen in Biejeingezeumerd 2012 no. 4. is geschreven door Ger Peulen

In Memoriam Dré Bergs

Op 14 november 2012 overleed op 75-jarige leeftijd in verpleeghuis St. Camillus te Roermond ons lid Dré Bergs.

Na zijn zeer actieve periode voor Carnavalsvereniging 'De Drake' werd hij een trouw lid van onze Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal.

Dré was graag onder de mensen en die kans kreeg hij in 2003 door Dorpsgids in Beesel te worden. Vervolgens trad hij in 2008 ook nog toe tot de Gidsen Voormalig Brits Munitiedepot. Beide functies vervulde hij met verve. Mogelijk klopte af en toe een jaartal niet, maar hij bracht het met zoveel overtuiging en enthousiasme dat het wel waar moest zijn. Dit gecombineerd met zijn humor, maakte hem tot een gids waar je graag mee op stap ging. Wij zullen Dré missen.

Pierre Verstappen

Jaarvergadering 2013 Milieu- en Heemkundevereniging Swalmen

Op 15 februari j.l. had de MHVS haar jaarlijkse ledenvergadering. Zo'n 15 leden, inclusief het bestuur, waren aanwezig in Café Thijs & Wilma.

Toine Wuts ging in zijn welkomstwoord in op zijn persoonlijke gezondheid. Door hartproblemen is hij maar beperkt in staat om alle

werkzaamheden te doen voor de MHVS. Maar met extra hulp van de rest van het bestuur blijft dat goed functioneren. Weliswaar gedwongen door de gezondheid, heeft hij veel tijd om wandelend en fietsend te genieten van de rijke natuur in Swalmen. En daarmee blijft zijn motivatie om actief te zijn voor het behoud van de natuur en te zorgen dat mensen er ook van kunnen genieten.

Bij de terugblik op het afgelopen jaar werd als een van de hoogtepunt gememoreerd dat Johanna Cox-Geraedts bij gelegenheid van haar 80-ste verjaardag het erelidmaatschap van de MHVS heeft ontvangen, omdat zij al van het begin af aan zich voortdurend heeft ingezet voor de vereniging. Aan vele tentoonstelling, open monumentendagen, lezingen, boeken heeft zij medewerking verleend, evenals de wekelijkse openstelling van de verenigingsruimte.

Bij de behandeling van het komend jaar was de contributieverhoging een belangrijk punt. Voor het eerst in het bestaan van de vereniging is het bestuur genoopt de contributie te verhogen. De gemeentelijke subsidie zal per 2014 fors in omvang teruggaan, en dat noodzaakt het bestuur nu al maatregelen te nemen. Die maatregelen zullen bestaan uit het terugdringen van kosten, het vragen van (vrijwillige) bijdragen bij activiteiten en het verhogen van de contributie.

De leden konden zich vinden in de onderbouwing door het bestuur en keurden de contributieverhoging goed.

Bij de verkiezing voor het bestuur waren Johanna Cox-Geraedts (bestuurslid) en Gerard Jonkman (secretaris) aftredend en herkiesbaar. Beiden werden door de leden opnieuw gekozen in het bestuur. Beiden bedankten de leden voor het vertrouwen en gaven ook aan waarom ze zich wederom willen gaan inzetten voor de MHVS.

Tenslotte werd het nieuwe programma gepresenteerd. Belangrijke onderdelen daarin zijn de lezing over de Natuur in het Swalmdal en de jaarlijkse vaste activiteiten als de Hemelvaartsdagfietstocht, Nacht van de nacht en de Kerstwandeling.

Gerard Jonkman

Werkgroep Kruisen en Kapellen Beesel

In 1986 is in de gemeente Beesel de Werkgroep Kruisen en Kapellen Beesel opgericht, onderdeel van de Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal. De werkgroep heeft een wisselende samenstelling gehad en bestond tot voor enige tijd uit Math Hebben, Piet Colberts, Jacques Claessen en Ger Stroucken. De werkgroep begon niet alleen enthousiast en vol energie met het verzamelen van gegevens maar ook met het onderhoud en repareren van de kapellen en kruisen in de gemeente Beesel die niet in particulier bezit zijn. Van kapel Ronckenstein in Reuver tot aan kapel Bakheide in Beesel. De werkzaamheden waren heel divers. Van schilderwerk tot het vervangen van een dakpannetje, van reparatie van een dakgoot tot onderhoud van hang- en sluitwerk. Zelfs groot onderhoud werd niet geschuwd en enkele kapellen die daar aanleiding toe gaven, zijn bouwkundig zelfs geheel gerenoveerd.

De werkgroep heeft in al die jaren veel tijd en moeite gestoken in het onderhouden van 'onze' kruisen en kapellen. Nu, na 28 jaar, ligt er een mooi resultaat waar we met zijn allen trots op mogen zijn. De vele jaren die de werkgroepleden hebben geïnvesteerd in

de kruisen en kapellen begonnen zich echter kenbaar te maken. Piet Colberts en Ger Stroucken gingen op zoek naar extra handen. "n Paar henjige kaerels hōbbe veur nuëdig", zoals Piet weleens opmerkte. Na die vraag te hebben neergelegd bij een aantal jongeren in Beesel kwam er een reactie waar niemand op had durven hopen. Niek van Deuzen, Krijn Levels, Jan Verheijen en Wiel Killaars zijn lid geworden van de werkgroep.

De nieuwe leden gingen een aantal keren mee met Piet en Ger. Er werd geschuurd, geveerd, gelakt en gemetseld. Het liep gesmeerd. De doe-groep werd een werkgroep! Ook Piet en Ger kregen in de gaten dat het met deze nieuwe mannen wel ging lukken in de toekomst. Een mooi moment om het stokje over te dragen.

De werkgroep in nieuwe samenstelling heeft intussen niet stil gezeten. Taken werden verdeeld en vervolgens ging men aan de slag. Slechts enkele voorbeelden: het kapelletje op de Bakheide is opgeknapt en zo ook de kapel in Ronckenstein. Deze is o.a. van binnen gewit, de sterrenhemel staat er weer flonkerend bij en het hekwerk buiten is opnieuw geveerd. Het houtwerk van de Antoniuskapel aan de Kesselseweg staat weer goed in de verf, evenzo de bankjes die ook nog voorzien zijn van

nieuwe zittingen. Verder is met ambtenaren van de gemeente een rondgang gemaakt langs alle kapellen en wegkruisen om samen vast te stellen welk onderhoud nog dient plaats te vinden.

Kortom, de werkgroep steekt als vanouds letterlijk de handen uit de mouwen. Het bestuur van de heemkundevereniging dankt de leden van de oude werkgroep van harte voor hun baanbrekend werk en hun jarenlange inzet. Het bestuur hoopt verder dat de nieuwe generatie werkgroepleden nog lange

tijd in deze samenstelling mag werken: enthousiast, eensgezind, daadkrachtig, met respect voor het verleden, en gericht op de toekomst.

Werkgroep Kruisen en Kapellen, veel succes toewenst met de instandhouding van die kleine, religieuze landschapselementjes waar de gemeenschap met recht trots op mag zijn. Voor nadere inlichtingen kunt u terecht bij Wiel Killaars (077-4742825).

Bestuur Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal

Oproepen

- In 2015 wil Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal het jaarboek helemaal wijden aan de Tweede Wereldoorlog. De redactie vraagt mensen uit ons werkgebied (Belfeld, gemeente Beesel en Swalmen) die deze tijd bewust meegemaakt hebben en een verhaal hierover geschreven hebben of een dagboek bijgehouden en documentatie en of foto's hebben, dit eventueel ter beschikking te stellen voor de redactie van het jaarboek. Contactpersoon: Peter Bors; peterbors@planet.nl

- Als lid van Vastelaovesvereniging "de Windjbuujels" en lid van de Heemkundevereniging Maas-en Swalmdal maak ik me o.a. dienstig door het bijhouden van het archief. Daarvoor ben ik ook op zoek naar carnavalsfoto's/-films uit het verleden.

Tegenwoordig staat iedereen langs de optochtroute en bij andere activiteiten foto's te maken dat het een lieve lust is. In het verleden was dat echter anders. Toen had niet iedereen een fototoestel. Toch werden veel foto's geschoten die mogelijk in een verloren hoek verzeild zijn geraakt. Met de tegenwoordige techniek van het scannen is het gemakkelijk om deze foto's in een verzameling in ons archief op te nemen. Vooral oude Reuverse foto's hebben onze interesse. Misschien willen onze leden en andere fotobezitters hun foto's afstaan om te scannen. Reacties kunnen gegeven worden of foto's (scans) kunnen gezonden worden aan mijn mailadres: wimrovers@home.nl

Kerstwandeling op Tweede Kerstdag 2012

Dit jaar werd voor de 23e keer de traditionele kerstwandeling georganiseerd door de Milieu- en Heemkundevereniging Swalmen.

De tocht begon vanaf de parkeerplaats bij Café de Grens en trok de belangstelling van velen. Er werd

door ongeveer 90 mensen deelgenomen aan de wandeling die ons leidde door het Elmpter Schwalmbruch.

Met mijn broer en hondje Trix liep ik voor de tweede keer mee. Tweede Kerstdag is per slot van rekening niet zo'n bijzondere dag en de hond en mijn broer moesten toch uitgelaten worden. Tot mijn verrassing zag ik vele bekenden en werd de bittere pil van het slechte weer al gauw verguld. Het eerste uur bleef het nog aardig droog en onderweg wees gids Frans Tegels ons

op de vele interessante dingen die je vaak gewoon voorbijloopt.

Zo waren er op veel plaatsen sporen van de bever te zien en vertelde Frans ons veel over de bruinkoolwinning en de kaalslag die deze en andere industriële zaken veroorzaakt had. In totaal verdwijnen hierdoor 12 dorpen geheel van de kaart. Dagelijks worden er 30.000 vrachtwagens bruinkool afgegraven en verwerkt. De bruinkool wordt gebruikt voor het opwekken van elektriciteit. Het is een vervuilende vorm van energieopwekking. De grondwaterstand daalt tot in de wijde omgeving. De bruinkoolwinning heeft een concessie tot 2045. Het landschap wordt hierdoor volledig verwoest. Uiteindelijk blijft er een meer over van 23 vierkante kilometer als de bruinkoolwinning wordt beëindigd.

Blijkbaar heeft dit ook de 'uitdroging' van de bronnen van de Swalm in de hand gewerkt. Rond de bruinkoolwinning Garzweiler II pompt men het grondwater tot

op 300 à 400 meter diepte weg. Hierdoor zakt het grondwater tot in onze omgeving. Op grond van internationale verdragen moeten de Duitsers dit compenseren. Dit doet men door water dat men wegpompt via een ondergronds buizenstelsel in de bodem te injecteren. Bij de bronnen van de Swalm wordt water in de Swalm gepompt. Want deze zijn door de bruinkoolwinning droog gevallen.

Na een goed uur werd er, ook inmiddels traditioneel, gestopt voor een glas glühwein of beker warme chocolademelk. Er werd nog net niet gezongen maar de wangetjes kleurden al aardig rood.

Trix had zich inmiddels al aardig warm gelopen en ook mijn broer had al een gezonde kleur.

Jammer dat het daarna begon te regenen, niet hard maar toch genoeg om er nat van te worden.

De tocht eindigde bij het beginpunt na zo'n 2,5 uur, waarna iedereen voldaan naar huis ging.

Petra Bruijnen

Fietsexcursie in het voormalig Brits Munitiedepot in Brüngen-Bracht

Opening seizoen 2013 op zondag 14 april

In het mooie natuurgebied "Het Brachterwald" net over de grens van Swalmen en Reuver lag tot 1996 een munitieopslagplaats met 50.000 ton munitie van het Britse Rijnleger.

Na sluiting is vrijwel het gehele complex overgedragen aan de Nordrhein Westfalenstiftung Naturschutz, Heimat und Kulturpflege. Dit autovrije natuureservaat is on-

getwijfeld al bij veel wandelaars en fietsers bekend. Niet in de laatste plaats omdat men er zoveel wild kan observeren. Maar kent u ook de cultuurhistorie en achtergronden uit ons recente verleden?

Een gids van de werkgroep "Gidsen voormalig Brits Munitiedepot" van de heemkundevereniging Maas- en Swalmdal zal op boeiende wijze vertellen over het militaire verleden, met daarin aandacht voor het ontstaan van het depot, de organisatie, wat er aan munitie lag opgeslagen, waarvoor werd die

gebruikt, de bewaking, etc. Daarnaast wordt ook verteld over de mooie natuur. Duur van de excursie is ca 2 uur. De totale afstand bedraagt ca 12 km. De excursie wordt afgesloten bij de grensovergang. Denkt u aan een geldig identiteitsbewijs want u gaat naar Duitsland.

Vertrektijd 14.00 uur bij de voormalige slagboom

van Grensovergang 'De Witte Stein' Keulseweg 202 Reuver. Telefonische opgave is wenselijk: 0774746999. Zie ook: www.maas-enswalmdal.nl. Kosten: Euro 2,50 voor volwassenen. Leden van Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal en kinderen (t/m basisschool) kunnen gratis mee.

Jaarprogramma 2013 Heemkunde Vereniging Maas- en Swalmdal en Milieu- en Heemkunde Vereniging Swalmen

april/mei	Open Dag (MHVS)
april	Bezoek aan het gemeentearchief in Venlo
14 april	Fietsexkursie
9 mei	Hemelvaartsdagfietstocht (gezamenlijke activiteit)
22 juni	Busexcursie naar Hulst en kasteel Marnix van Saint Alegonde
juli en augustus	Zomervakantie (Heemkunde Vereniging Maas- en Swalmdal en MHVS)
31 augustus	fietstocht Maas-Swalm-Nette gebied; langs de Swalm (MHVS)
15 september	Open Monumentendag: 'Macht en Pracht' (MHVS)
15 september	Open Monumentendag (Heemkunde Vereniging Maas- en Swalmdal)
September	Weekendexcursie Natuurwerkgroep (MHVS)
oktober	Herfstwandeling (Heemkunde Vereniging Maas- en Swalmdal)
26 oktober	Wandeling Nacht van de Nacht (gezamenlijke activiteit)
november	Natuurdoedag (MHVS)
november	Lezing over carnavalsgebruiken (MHVS)
26 december	Kerstwandeling (gezamenlijke activiteit)

Het programma kan nog worden aangepast. Er staan (onder voorbehoud) enkele kleine excursies op het programma. Te zijner tijd komen we hier op terug. (onder voorbehoud, nadere publicaties in 't Zjwaemke en 't Gazetje)

Kanotochten 2013

(deze kanotochten worden georganiseerd door Staatsbosbeheer en zijn niet gratis, nadere publicaties in 't Zjwaemke, 't Gazetje en de Trompetter)

Zaterdag 22 juni: Beverkanotocht Asseltse plassen, duur 3,5 uur, vertrek 19.30 uur parkeerplaats einde Buggenummerweg Leeuwen Roermond

Dinsdag 25 juni: Beverkanotocht Asseltse plassen, duur 3,5 uur, vertrek 19.30 uur parkeerplaats einde Buggenummerweg Leeuwen Roermond

Donderdag 11 juli: Avondspiegeltocht Asseltse plassen, duur 3,5 uur, vertrek 19.30 uur parkeerplaats einde Buggenummerweg Leeuwen Roermond

Jaarprogramma IVN De Steilrand 2013

Zondag 7 april: Excursie in Rijkel met aandacht voor kleine zoogdieren, verzorgd door Bert Morelissen. De lezing van 13 maart in praktijk. Vertrek 10.00 uur, t.o. 'De Vergeten groentenhof' in Rijkel.

Zondag 7 juli: Insectenwandeling o.l.v. John Hannen door de Rijkelse Bemden. Op zoek naar pyjama-wantsen, stadsreuzen en ander kriebelspul. Vertrek 14.00 uur, vanaf molen 'De Grauwe Beer' in Beesel.

Hotel Asselt behaalt Green Key certificaat goud

Voor u gelezen door Toine Wuts

Hotel Asselt mag zich sinds afgelopen oktober 2012 houder noemen van het Green Key Label, en nog wel van het hoogst haalbare namelijk GOUD! Hierbij voldoet hotel Asselt aan de hoogste normen omtrent Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen en draagt het bij aan een beter milieu met zorg voor de omgeving.

De Green Key is het internationale keurmerk voor bedrijven in de toerisme- en recreatiebranche, die serieus en controleerbaar bezig zijn met duurzaamheid, Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO), met zorg voor milieu op het bedrijf en de natuur in hun omgeving.

Om voor het Green Key certificaat in aanmer-

king te komen, moeten een aantal maatregelen genomen worden met betrekking tot milieuzorg en MVO. Deze maatregelen bestaan uit verplichte en optionele onderdelen. Green Key

Nederland kent drie niveaus: Brons, Zilver en Goud. Hoe meer (optionele) maatregelen er worden gerealiseerd, hoe hoger de uiteindelijke uitslag is.

Hotel Asselt heeft de status van goud. Zo houdt men zich bezig met water- en elektriciteitsbesparing, recyclen en er wordt gebruik gemaakt van biologische en Fair-Trade producten. Ook duurzaamheid van producten en materialen staat hoog in het vaandel.

Hotel Asselt mag zich eveneens met trots profileren als hét hotel van Roermond wanneer het gaat over Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen en duurzaamheid. Hierbij is de concurrentie ver achtergebleven wanneer het gaat over zorg voor milieu en natuur. De afgelopen maanden is de complete organisatie onder de loep genomen met als resultaat het behalen van dit certificaat. Enkele voorbeelden van acties die hotel Asselt onderneemt zijn het actief scheiden van afval, het gebruik van waterbesparende kranen, het gebruik van LED- en spaarverlichting, biologische en Fair-Trade producten, gebruik van schoonmaakmiddelen met Europees Ecolabel, maatschappelijke betrokkenheid in de omgeving.

Dit hotel is in Roermond het enige met een Green Key goudcertificaat!

Kroniek van Swalmen, oktober, november en december 2012

Johanna Cox-Geraedts, Els Schreurs, Riky Simons-Julicher

Oktober

3. De deelstaatminister van Nordrhein-Westfalen heeft besloten de hekken van het voormalig munitiedepot bij Swalmen niet weg te halen, 600 van de 700 damherten in het gebied niet af te laten schieten en de laatste 100 in 2013 niet vrij te laten; dit tot opluchting van LLTB en Dierenbescherming Limburg.

6. De Swalmenaren Debbie Vries en Bart Lintjens vertrekken met een team naar Kenya voor een 400 km lange gesponsorde mountainbiketocht door dat land, georganiseerd door AMREF Flying Doctors om een betere gezondheidszorg in Kenya te kunnen bekostigen.

11. Vanaf vandaag beschikt ook basisschool Lambertus over een eigen schoolbibliotheek, aangestuurd door Basisbibliotheek Bibliorura. De basisscholen Octopus en Sint Theresia openden al eerder de deuren van hun bibliotheken. Na het verdwijnen van de bibliotheekvoorziening uit de kern Swalmen vormt deze oplossing voor de kinderen een verrijking.

13. In Nieuwegein mag de Swalmer duathleet Jack Niessen de eerste prijs in ontvangst nemen in de categorie mannen 50+. Het is het derde jaar op rij dat Jack deze prijs in het Duathlon circuit -7 wedstrijden in Nederland- weet binnen te halen.

18. Na een periode van ruim een jaar met veel overlast voor de bewoners van de Rijks-

weg N271 door de werkzaamheden in het kader van de herinrichting van deze weg vindt de officiële openingshandeling door wethouder IJff plaats op het parkeerterrein ter hoogte van de hoek Rijksweg Zuid-Brugstraat.

27. Vijf leden van Trommel- en Fluitkorps Heide presteren het om Nederlands Kampioen te worden tijdens de Kampioenschappen voor solisten en duo's te Berlicum:

Sanne Gelderblom, Job Julicher, Bianca Schattorie, Robin Peeters en Michelle Meuter.

27. In het kader van het 160-jarig jubileum houdt harmonie St. Caecilia een groots jubileumconcert met als thema 'Van alle tieje...gedreve door meziek'. Voorzitter Geert Julicher mag na afloop namens de harmonie de jaarlijkse Nepomukonderscheiding uit handen van vorst Hoppius VI - Ferd Geerlings- in ontvangst nemen.

27. De inmiddels traditionele Nacht van de Nachtwandeling o.l.v. Swalmdalgids Frans Tegels vindt weer plaats in het Groenewoud. Naast beleving van de nacht is er aandacht voor de vaak onnodige verlichting van onze leefomgeving.

November

3. In het kader van de landelijke Natuurwerkdag helpen vrijwilligers mee ruïne Naborch te ontdoen van oprukkende begroeiing op de muurrestanten en zwerfvuil. Een dergelijke actie, maar dan met kinderen van basisschool Lieve en het IKL vindt op 14 november plaats nabij het kerkje van Asselt.

3. In het atrium van het voormalig gemeentehuis opent oud-burgemeester Wim Denie in het kader van 'Swalmen uit de Kunst' de expositie van drie Swalmer kunstenaars: Wenny Trepels-Heijnen met keramiek, Thei Luijten met fotografie, Ria op den Camp-Geraedts met schilderkunst.

11. De Vakvereniging Brandweer Vrijwilligers (VBV) is naar de bestuursrechter gestapt om de door de gemeenteraad goedgekeurde sluiting van de brandweerkazerne aan Gevaren te Swalmen per 31 december 2012 aan te vechten. Deze oordeelt nu dat hij niet over de rechtmatigheid van het besluit kan oordelen.

10. Piet en Truus Roumen-Vulders van de Kroppestraat vieren hun 50-jarig huwelijksjubileum.

11. Opening van het carnavalsseizoen. De Hopsjlokkers hebben gekozen voor het motto 'Hiej löp 't. Kevin Norman mag als nieuwe en 18e mulder het molenrad aan de Plevuus op de Markt in beweging zetten.

17. De Boerebroelof Zjwame wint de door de Hopsjlokkers georganiseerde Swalmer Liedjesavond met hun liedje 't Virus'.

18. Kerkelijk zangkoor St. Caecilia huldigt tijdens het Caeciliafeest Jos Niessen. De jubilaris zingt al een halve eeuw mee in diverse Swalmer kerkkoren. Diezelfde eer valt een week later Hans Meuter te beurt vanwege zijn 40-jarig actief lidmaatschap van Trommel- en Fluitkorps Heide.

20. De Swalmer auteur André M. Nijssen heeft een

nieuw boek gepresenteerd waarin de geschiedenis van Swalmen centraal staat. Het kreeg de titel 'Biografie van een agrarisch/industriële Midden-Limburgs dorp naar een stadsdeel - Swalmen van ca. 1930 tot 2012' mee.

24. Gelegenheids-Zaate Hermenie De Sjekneke uit Boukoul wint het Limburgs Kampioenschap voor Zaate Hermeniekes in Nieuwstadt.

25. Harrie en Betsie Geraedts-Wijkman van Rijksweg Zuid vieren hun 60-jarig huwelijksjubileum.

27. Swalmen is prominent aanwezig op de nieuwe provinciale poster ter bevordering van het dialect 'Ich kal Limburgs'.

December

21. In Swalmen kan weer gekken worden naar groots opgezette kerststallen: in de huiskamer van Loek en Tiny Bischops aan het Kerkpad en in de Lambertuskerk.

26. De traditionele gezamenlijke kerstwandeling van MHVS en HVMS voert de deelnemers deze keer door het Elmpeter Schwalmbruch.

Moeder van Troost

Piet van Buggenum

Moeder van Troost

De auto parkeer ik bij het kerkhof van Reuver. Hier verandert de verharde Onderste Hofweg in een heuvelachtig zandpad dat me, tussen het Foekesbrook en de spoorlijn Venlo-Roermond, naar beneden voert. Het is een klein maar prachtig stukje natuur tussen Reuver en Belfeld. De bomen en het struikgewas vertonen reeds de groene sporen van de naderende lente. In de wegberm staan enkele soorten veldbloemen in volle bloei. Momenteel overheersen de paarsrode judaspenning, de felgele paardenbloemen en de helderwitte meizoentjes.

Het wonder der natuur voltrekt zich weer opnieuw. De vogels geven uitbundig hun vreugde hierover ten gehore. De Schellekensbeek meandert door het enkele meters lager gelegen dal en voert haar heldere water kabbelend naar de Maas. Tussen de bomen en struiken door ontwaar ik de door de zon beschenen rode dakpannen van een afgelegen boerenwoning. Op het laagste punt slingert de weg zich onder de spoorlijn door. De beek verdwijnt hier onder het pad om aan de overkant van het viaduct weer tevoorschijn te komen. Recht voor me, enigszins door struikgewas aan het oog onttrokken, ontwaar ik de oude boerderij 'De Onderste Hof'. De geschiedenis van deze gebouwen gaat terug tot in de veertiende eeuw. De huidige gebouwen stammen gedeeltelijk uit het eind van de achttiende eeuw.

Verscholen in de bocht van het pad ligt een klein wit kapelletje, omringd door hoge bomen. Dit kapelletje uit 1761 maakte vroeger deel uit van de boerderij en was gewijd aan de heilige bisschop Cornelius. Thans is het een Mariakapelletje. De ingang is afgesloten door een sierlijk smeedijzeren draaihek. Ge-

lukkig is het hek nu niet op slot. De muren en het gewelfde plafond zijn wit gepleisterd, evenals de buitenkant van de kapel. Drie kleine vensters, een boven de deur en een in iedere zijwand, zorgen samen met de deuropening voor het gedempte licht in de kapel. Een iets verhoogd opgesteld houten altaar staat tegen de achterwand. Hierop prijkt een elegant gekleurd Mariabeeld met op haar arm het kindje Jezus. Dit altaar draagt het opschrift: 'Moeder van Troost'. Het beeld is afgeschermd door een glazen kastje. Links en rechts van het altaar staan twee hoge staanders waarop vazen met bloemen zijn geplaatst. Rechts tegen de achterwand hangt een ingelijst gebed tot Maria. Het geheel is afgeschermd door een smeedijzeren afscheidingshek. In de beperkte ruimte vóór dit hek staan twee knielbankjes en enkele eenvoudige stoelen. Hier maak ik dankbaar gebruik van voor een moment van rust. Rechts tegen de muur hangt een prachtig smeedijzeren kruis. Een ideale omgeving om even te mijmeren over de wonderen van de natuur. Al doordenkend kan het bijna niet anders dan dat hier een plan van een Hogere Macht aan ten grondslag moet liggen. Zelf denk ik dat er toch wat meer is tussen hemel en aarde dan hetgeen de mens met zijn zintuigen kan waarnemen. Het bestaan van die Hogere Macht blijft echter een kwestie van geloof. Er branden enkele door bezoekers aangestoken waxinelichtjes. Voor € 0,25 mag je een kleurenfoto van het beeldje meenemen. Ook hier komt de commercie weer even om de hoek kijken.

De post in het Maas- en Swalmdal

Jan Ickenroth

Aanvankelijk werd elke brief bezorgd door een bode: stadsbode, gerechtsbode, koopmansbode of kloosterbode. Eerst in 1637 werd in deze omgeving een eerste kantoor geopend en wel in Roermond. Postmeester werd Goossen Dulcken, secretaris van de stad en van het Hof van Gelder. Al snel werd het eenvoudige stadskantoor vervangen door het hoofdgrenskantoor van de Rijkspost van Thurn en Taxis en rond 1642 reed al een koerier van dit West-Europese bedrijf in zijn kleurige kleding door de dorpen Swalmen, Reuver en Belfeld naar Venlo en verder naar Nijmegen of Geldern. Voortaan was het geen probleem meer om een brief te verzenden naar alle Europese landen. Wilde men echter een brief kwijt naar een dorp in de buurt, dan viel men weer terug op de bode of op een voerman of kennis die toevallig die kant uitging.

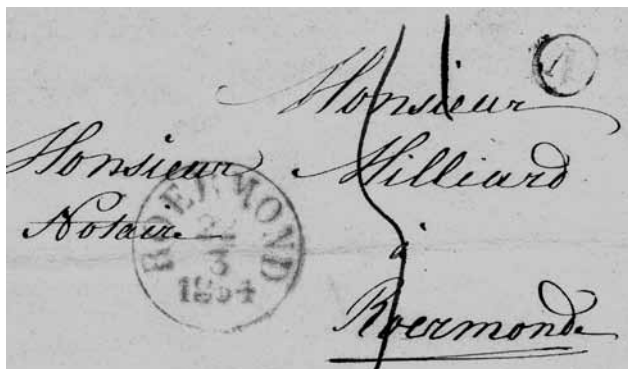
Deze toestand bleef zo tot 1795, toen deze dorpen werden opgenomen in het Franse postsysteem. We konden echter nog altijd onze brieven kwijt in Roermond of Venlo, ook na 1815 toen we deel uitmaakten van het Koninkrijk der Nederlanden.

Hierin kwam eerst verandering toen eind twintiger jaren de Administratieve Posterijen in de provincie Limburg werden ingericht. Vanaf maart 1830 zouden in de plaatsen langs de grote weg, zoals Swalmen (ten huize van S. Geraeds, burgemeester) en Reuver (ten huize van J. van den Broeck, voor Beesel, Belfeld, Kessel, Helden en Meyel) bewaarkantoren worden ingericht, waar een voetbode de correspondentie tussen de gemeenten en de provincie zou afgeven. Hij mocht voortaan ook particuliere correspondentie vervoeren. Aangezien de veldwachters van Beesel en Belfeld in Reuver deze post moesten brengen en afhalen en eventueel bestellen en beiden geen tijd hadden voor zoiets, kreeg Reuver een distributiekantoor en werd in Belfeld de correspondentie afgegeven aan het Beelenhuis. J. van de Broeck werd distributeur en mocht ook particuliere brieven inzamelen en bezorgen tegen een extra tarief van 5 cent per brief. De administratieve correspondentie moest hij naar Beesel en Kessel laten brengen.

Dit systeem hield echter maar enkele maanden

stand, want eind 1830 ging Limburg deel uitmaken van België, dat zich losscheurde van het Koninkrijk der Nederlanden. Voortaan moesten particulieren hun post weer afgeven en afhalen in Roermond of Venlo.

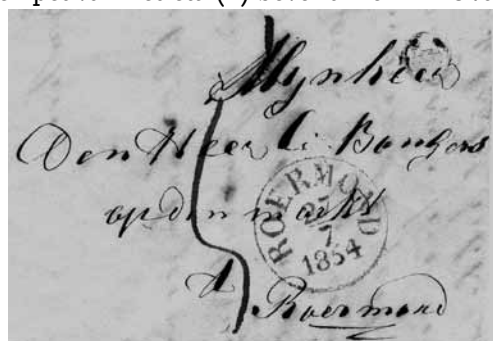
Dit veranderde in 1836 toen de Belgen de Platte-landspost invoerden. In oktober zou in elke gemeente van Limburg een brievenbus worden opgehangen en een plattelandsbode zou om de andere dag deze bus leegmaken en de meegebrachte correspondentie bezorgen. Om te kunnen controleren of de bode ook elke gemeente bezocht, moest hij op een formulier een afdruk van een stempeltje (met een letter erin) plaatsen dat zich in de bus bevond.

Brief van Stoffels, caféhouder en gemeenteraadslid, op 22 maart 1854 in Reuver uit de bus gehaald door de bode op zijn terugweg naar Roermond. Afgestempeld in Swalmen met de letter N. Reuver had nog geen stempel.

In Swalmen kwam die bus te hangen in de boog onder het gemeentehuis (voor de kerk) en in Beesel in het klaslokaal van de school op de Schoolberg. Belfeld lag ook aan de route Roermond, Maasniel, Swalmen en Beesel (een loop van minimaal 30 km) maar het is (nog niet) bekend of er zich een bus bevond. De letterstempel van Belfeld (P) bevond zich in 1840 in Linne.

Brief van Stoffels van 27-7-1854, nu voorzien van een Reuverse stempel.

Brief van 3-10-1866.

Langstempel REUVER in Egyptische letters. Swalmen kreeg eenzelfde stempel.

vanger van de Rijksbelastingen, en in Reuver in de woning van C. Peeters, timmerman, direct achter het station.

In Beesel en Belfeld werd in 1906 een hulppostkantoor geopend. In Beesel in de woning

Na terugkeer van Limburg naar Nederland in juni 1839 bleef de Plattelandspost bestaan. In 1851 kreeg ook Reuver een bus en omdat de Reuver naar Janssens, ontvanger van de Rijksbelastingen, klaagde dat zijn brieven steeds voorzien waren van een stempeltje uit andere plaatsen, kreeg ook Reuver in de loop van 1854 een stempel. Omdat de bus te Reuver zowel bediend werd vanuit Roermond als ook vanuit Venlo kreeg Reuver het stempel F van Velden. Hier was in 1850 een bestelhuis gevestigd.

In november 1865 werd de spoorlijn Venlo-Maastricht geopend en dit was de aanleiding om in Swalmen en Reuver een hulppostkantoor te vestigen. Deze werden in februari 1866 geopend. In Swalmen kwam het kantoor in de woning van F. Züfang, ont-

van Jacq. Schoenmakers (nu café "het Posthuis") en in Belfeld in het gemeentehuis. Eerst in 1914 liet F. Martens een woning annex hulppostkantoor bouwen aan de Stationsstraat.

Beide plaatsen kregen een stempel, waarvan er slechts 4 bekend zijn in Nederland. Het bijzondere van dit stempel is dat de uurkarakters om de 4 uur gewisseld moesten worden (dit stempel 4-8 N(amiddag)). De andere hulppostkantoren kregen daarna een stempel, waarvan de uurkarakters om het uur gewisseld moesten worden.

Ketjes

Wo gaelgreun ketjes
mit truskes biejein
wirmele en wege
oppe wies vanne windj
óm godwèt wiewäöl sjuufmael
nao zón paarsrood pluumke
toe te laote vlege
inne haop det ein kórrelke 't vintj

wèts se
't vreugjaor kump, mer ...
nag neet medein.

Riky

Uit het leven van onze voorouders

Harrie van Buggenum

Christiaan Willems klaagt Jan van Vlodrop aan omdat deze hem met een ½ jaar de dienst opgezegd heeft, omdat Willems geweigerd had om voor de paarden gras te gaan halen. Willems wil in de zomermaanden het dubbele uitbetaald krijgen t.o.v. de wintermaanden en hij meent dat Jan van Vlodrop hem voor dat half jaar 6 pattacons loon dient te betalen.

Christiaan Willems cleger tegens Jan van Vlodrop ged(aagd).

E(ersamen) Gericht mondelingh in Judicio (rechtspraak) gehooft den cleger, gewesenen peerdtsknecht van den ged(aagd)en overmits hem sijnen dienst mit een half iaer (jaar) were worden opgeseijt, ende bij hem oock aengenomen pretenderende daeromme, dat eenen somermaendt tegens twee wintermaenden souden worden gerekend ende aen hem betaelt, waertegens gehooft des ged(aagd)ens huijsvrouwe, al-legerende (bewerende) dat sij aen den cleger de huijre hadde opgeseijdt vuijt redenen dat hij voor de peerden geen gras en hadde willen halen hetghene aen hem edoch door den ged(aagd)en was bevolen en gecommandeert, ende geleth op de submissien (onderwerpen) bij parthijen hineinde gedaen, deese terende de selven verclaert dat den ged(aagd)en gehouden is aen hem cleger voor een half iaer huijre te betaelen ses pattacons, salvo cortinge vant ghene daer op is betaelt, ofte voor betaelinghe behoort te dienen condemnerende (veroordeelende) denselven ged(aagd)en in een derden deel van de costen deser, van dese twee derden deelen om redenen tusschen partijen compenserende, actum Swalmen den 9 8bris (9 oktober) 1731 onderstondt.

Ter ord(onnan)tie vande Gerichte ende was onderteekent Theod. Timmermans concordat. H A. Geelen secris.

Bron: R.H.C.L. Maastricht, Schepenbankarchief/Swalmen.

Waordpuzzel; de oplossing

Corrie Janissen

De antjwaorde van de waordpuzzel oet 2012-4:

1 kruutje.	13 bötterbloom
2 sjäöp	14 Keunings
3 zjwaamsjlaag	15 Genanef
4 Prinsendijk	16 Aoleberg
5 bakhoes	17 Keremiek
6 smabers	18 Kuulköpke
7 jaortal	19 moetsj
8 Bósberg	20 Middelhaove
9 Cordang	21 vlaot
10 koesjtraot	22 guuts
11 gatsj	23 senterfu
12 Jaegershoes	

De oplossing in de grieze balk is: **tösse brónsgreun eikehout**

Van hot nao haar door 't zjwaams waordeboek (24)

Harie van Buggenum

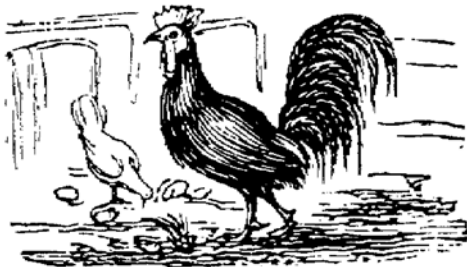
Een rubriek vol speelsigheden, serieuze zaken, knipoogjes naar het verleden, kortom over van alles wat volgens Waordeboekredaksielid Harie van Buggenum niet of niet volledig aan bod is gekomen. Natuurlijk in 't Zjwaams.

Naeve **dreuge** mit sjeiptoon besjteit ouch dreuge mit valtoon. 't Versjilj daotösse is det 't mit sjeiptoon dreug waere beteikent en 't tweede mit valtoon sjeit op eine dae gènne humor haet.

Biej **fokker** sjteit es beteikenis ouch teler. Wäörd wie veeteelt of sjaopeteelt bewieze det det klop. Fokke en tele höbbe óngeveer dezelfde beteikenis mer fokke waert aevel bienao altied gebroek es 't beeste betref. Tele haet meer te make mit plante. 't Zól raar zin óm te kalle van eine fruitfokker of eine blomfokker.

Es se de veureljers van eine miens naogeis, den blik det d'r det godweitwaat zin, en natuurlik aevevöl vaders es moders. Woróm det den waal altied euver **veurvaders** en nootj euver veurmoders gekald waert is neet ech dudelik.

Ómdet 't graas bie de bure altied **greunder** is, meugelik ouch veur de hoonder, gebeurde

't dök-ker det wen d'r ei paar droet wore, det die bie de bure inne greunte-haof ginge sjourre of loge te **ploejere**. Den haadsj se de póppe aant danse. Det heet ouch waal **bureruzing**.

Eine **kwas** is eine kwas ómdet d'r haor haet. Eine bórstel haet ouch haor mer hoof daoróm aevegood gènne kwas te zin. 't Versjilj zit 'm in 't soort haor en in 't medel. Is de haor van eine bórstel lank, den is det eine handj-

vaeger of eine bessem. Wen eine kwas zien haor verluus, den hëls se eine sjeel euver, verluus eine bórstel zien haor den zits se mit ei klótske hout te kieke. Miense wo kwas taenge gezag waert, kóns se neet ech aant medel kènne, mer waal aant gedraag. Dök höbbe die onnag eine handjvaeger óngere naas. Zelf numme ze det eine sijnór. Wen zónne miens de haor kwiet waert, hëls se aevegood eine kwas euver.

Dao zin miense die zich laote **sjaere**. Die gaonden neet nao eine sjaerbaas mer nao ein duur restaurant. Die waere dao aafgezat, en det numme ze ouch sjaere. Die módde dao duchtig betale óm avetoe ei bietje oppe tejjer te kriegen. Mesjien zin die d'r greuts op det ze zich det kónne leiste en vööl angere neet. Meer lol is dao neet aan. Wen die klaar zeen mit aete, den kóns se die moejjelijk veur vól aan zeen; die höbbe neet vööl gad.

Eine **wolf** vange mit eine vinger geit 't bèste wen dae vinger dun is en 't naasgaat groot.

Es ei koor aant zinge is den is 't neet netjes óm weg te gaon veur-det 't oetgezóng is. Wen emes zich aafvreug wiew lang det emes 't kan **oetzinge** den haet det gaar nieks mit ei koor te make mer meer mit oethajingsvermoge.

Eine dae zich ein **vink** vink, dae vink zich eine vogel, en eine dae allein vink, vink nieks, mer dae sjepeelt mit vuur.

Toekomst van molen De Grauwe Beer

Mark Crins

Inleiding

Doel: Molen beheren als levend monument op een historisch en cultureel verantwoorde manier, in en met het dorp Beesel.

Het jaar 2012 is door de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed uitgeroepen tot het 'jaar van het immaterieel erfgoed'. Achter elk fysiek monument zit een verhaal. Welk verhaal vertelt de Beeselse molen ons nog?

De Grauwe Beer, de Beeselse molen, is een monument! Daar zullen we het allemaal over eens zijn! Maar is dat wel zo logisch? Een monumentale molen behoort immers sporen te bevatten van jarenlang gebruik. Een molen behoort een voorbeeld te zijn van een historisch werktuig zoals dat vele eeuwen de mensheid heeft gediend. In dit geval een dorpskorenmolen die voor het voer moest zorgen van het op stal staande vee in winterdag en daarnaast, zij het op meer bescheiden schaal, ook voor menselijke consumptie het meel aan de bakkers moest leveren.

De Grauwe Beer is gebouwd in 1614 en heeft sinds die tijd een hele evolutie doorlopen. Steeds werden verbeteringen aangebracht en zo evalueerde de molen van een revolutionaire houtzaagmolen in Zaandam, via een modale houtzaagmolen in Zaandam, tot een dorpskorenmolen in Beesel. Een molen zelf vertelt normaal gesproken al heel veel van zijn geschiedenis, gewoon door er te zijn en hoe hij in elkaar zit. Met kennis van zaken en voor een geoefend oog geeft zo'n molen enorm veel informatie prijs. Maar is dat in het geval van de Beeselse molen nog wel zo? In het kader van het jaar van het immaterieel erfgoed is buiten de monumentale waarde, het fysieke monument, ook het verhaal rond de molens onder de aandacht gebracht. Ook dat verhaal moeten we zien te bewaren en door te geven aan het nageslacht, ook in

het geval van de Beeselse molen. Dit kan een mooi totaalplaatje opleveren en de belevingswaarde van de Beeselse molen enorm vergroten. De Grauwe Beer kan een prachtig monument zijn waarin het maalbedrijf in de jaren '20 en '30 van de 20e eeuw vertegenwoordigd wordt; namelijk een windmaalderij met hulpmotor.

Levend monument

Een verschil met andere monumenten (niet molens) is, dat molens levende monumenten zijn. Het behoud van een levend monument vergt een andere aanpak dan van 'niet levende' monumenten. De Monumentenwet voorziet hier ook in. Een historisch verantwoorde manier van behouden betekent dan geen herbestemming of functievertroebeling. De geschiedenis van het molenbehoud van de laatste 20 jaar heeft ons allang geleerd dat functieverandering in molens leidt tot onherstelbare schade aan de molen en altijd ten koste gaat van de monumentale waarde (zie vakliteratuur). Historische informatie in het gebouw (de molen) die de geoefende ogen van de toekomst dan niet meer kunnen lezen, simpelweg omdat die er dan niet meer is. Behoud van de functie biedt ook de kans om vakkennis uit te dragen en door te geven aan volgende generaties. Zowel de vakkennis van de molenaars als de vakkennis van de molenmakers en andere toeleveranciers. We zien tegenwoordig zelfs herontdekkingen van vergane kennis en nieuwe toepassingen van een oude functie (graanmalen, houtzagen, enz.) door deze manier van aanpak. Uniek in de wereld!

De laatste jaren ziet men veel te veel activiteiten om molens heen ontplooid worden die de authenticiteit, de biotoop en de belevingswaarde van de molen zelf aantasten. De kennis van de plaatselijke beleidsmakers is in dat geval ontoereikend om tot een behoud te komen met respect voor het verleden van de molen. De kennis rondom molenbehoud neemt tegelijkertijd op landelijk niveau steeds verder toe. Vandaar dat de Rijksdienst van Cultureel Erfgoed, gebruik makend van de nieuwe veldkennis, het molenbehoud opnieuw onder de loep heeft genomen en veel meer gaat inzetten op behoud van de historische waarden en historisch materiaal. Dit om te voorkomen dat onvervangbaar historisch materiaal verloren gaat, evenals de vakkennis en het landschap er omheen. Het zou jammer zijn als ons nageslacht alleen nog maar uit boekjes en van foto's moet kunnen beleven hoe het vroeger was.

Om te voorkomen dat de Grauwe Beer in de toekomst (verder) afgewaardeerd gaat worden als monument (welke vorm dat daarin ook ontstaan gaat) zal er gewerkt moeten worden aan de geloofwaardigheid van de Grauwe Beer als monument. Dit zal hand in hand moeten gaan met het creëren van draagvlak onder de Beeselse bevolking (dat er wel degelijk is, maar door de huidige beheerders steeds op een zijspoor wordt gezet) en met gebruikmaking van de kennis die er over de molen reeds vergaard is. Dan kan de molen uitstekend behouden worden met mensen uit Beesel zelf die in hun hart met de molen en Beesel begaan zijn en is de Grauwe Beer zijn monumentenstatus ook waard.

Historisch verantwoord behouden

Om tot een historisch verantwoord behoud van de Grauwe Beer te komen dient men zich eerst te verdiepen in de geschiedenis van de molen. Een unieke geschiedenis die in twee perioden is op te splitsen. Allereerst de periode als houtzaagmolen in Zaandam en daarna de periode vanaf 1891 als korenmolen in Beesel. Dit opsplitsen is noodzakelijk, omdat de Grauwe Beer in die perioden twee totaal verschillende verschijningsvormen en functies gekend heeft die ook nauwelijks met elkaar vergelijkbaar zijn. Het enige dat overeenkomt, is het staande werk van het achtkant, dus het geraamte van de houten molen met de kap en het wiekenkruis. Het gevaar blijkt namelijk te bestaan dat er onder het mom van 'historisch behoud' de verschijningsvormen van de molen uit deze twee perioden door elkaar gehaald worden.

Zaanse periode

In Zaandam werd in 1614 de Grauwe Beer gebouwd, dus niet in 1604 zoals zoveel is gepubliceerd. De molen is destijds de eerste houtzaagmolen met draaibare kap in de Zaanstreek, elders bestond dit type al. Het is waarschijnlijk een experimentele molen geweest. Mede doordat er geschriften zijn gevonden waarin verklaard werd dat de Grauwe Beer vier zagen had en later zelfs acht, waar drie normaal is. Later in 1719 was de molen waarschijnlijk versleten of was de experimentele molen achterhaald en wordt dan geheel nieuw gebouwd. De molen wordt dan gebouwd naar, voor die tijd, standaardprincipes. De constructiekenmerken van de molen die in 1981 aan de Sint Antoniusstraat werd afgebroken bevestigen dit ook. Aan de constructiekenmerken is namelijk af te lezen uit welke periode een molen stamt. En daarbij past het bouwjaar 1614 zeker niet. (*1)

De Grauwe Beer in 1885 in Zaandam. Een molen op een zaagschuur; de Zaanse verschijningsvorm

(*1) Meer over de constructiekenmerken op de website: www.degrauwebeer.nl/index.php?option=com_content&view=article&id=12&Itemid=13

De molen werd gebouwd door Dirk Sybrantszn. Een vooraanstaand man in de scheepsbouw. Holland stond aan het begin van de Gouden Eeuw en de ondernemersgeest van mensen als Sybrantszn zullen daaraan bijgedragen hebben. Zijn scheepswerf had snel veel hout nodig en investeren in nieuwe technieken heeft Sybrantszn geen windeieren gelegd. De familie Sybrantszn blijft lang eigenaar. Maar liefst tot 1822. In 1719 wordt de molen, zoals reeds

aangegeven, nieuw gebouwd. In 1834 vat de molen net geen brand bij een blikseminslag. In 1890 wordt een stoommachine bij de molen geplaatst en is de windmotor bovenop de molenschuur overbodig geworden. De molen wordt verkocht aan Hein Cuijpers in Beesel.

De verschijning van een Zaanse houtzaagmolen is heel anders dan de tegenwoordige Grauwe Beer. Zo'n houtzaagmolen zaagt hout door middel van grote zaagramen die door een krukas op en neer bewogen worden. In deze zaagramen staan een aantal zaagbladen, waaruit naar gelang het te verrichten werk gekozen kan worden, en daarmee werd een boom in één gang tot planken gezaagd. De zaagramen bewegen in de zaagschuur. Bovenop die zaagschuur staat dan de molen die de zaagramen aandrijft. Ongeveer in het midden van het achtkante molenlijf hangt dan de krukas die de zaagramen drijft. In de molen zijn derhalve maar twee zolders nodig. De zogenaamde kruzolder en de kapzolder.

Periode in Beesel

De achtkante molen wordt van de zaagschuur afgehaald en in Beesel weer herbouwd in een molenberg. De molen wordt als berg- of beltmolen herbouwd. Dit vond plaats in 1891. De zaagschuur zou in Zaandam nog tot 1910 op stoomkracht blijven zagen. Een molen met belt of berg is een typische verschijningsvorm in Limburg, oostelijk Noord-Brabant en aangrenzende gebieden. Meestal zijn deze molens gemetseld en is de romp rond.

Begin jaren '30 in Beesel. De Limburgse verschijningsvorm.

In het geval van de Grauwe Beer heeft het ombouwen, van houtzaagmolen op schuur tot beltkorenmolen, een unieke molen opgeleverd. Waar de houtzaagmolen maar twee zolders bevatte, moest er voor een korenmolen minstens één bijgemaakt worden. Er is geen tweede exemplaar bekend met dezelfde constructie als de Grauwe Beer! Het is on-

der molenliefhebbers een van de meest onderkende bijzondere kenmerken van de Beeselse molen. De Grauwe Beer begint in Beesel aan een nieuw bestaan in een nieuwe verschijningsvorm. Dit is, zoals reeds gezegd, ook de reden waarom het 'leven' van deze molen in twee perioden moet worden opgesplitst. De onderbouw in de berg wordt gebouwd als achtkant met een toog eraan. Achterin deze toog, die toegang biedt tot de molen, staat een poort die voorzien is van een loopdeur. De toog zelf is daardoor altijd vrij toegankelijk. Dit werd gedaan om laden en lossen van meel en graan mogelijk te maken ook als de molen gesloten was (het verhaal bij de molen). De bovenste helft van deze poort is voorzien van houten spijlen. De Grauwe Beer is dan een normale dorpskorenmolen.

De molen met links in de onderbouw aangebouwde machinekamer en wc. De invaart met poort achterin.

In 1926 gaat Cuijpers met de tijd mee en brengt een hulpgemaal aan. Hiervoor wordt een gebouw langs de molen geplaatst. Deze machinekamer herbergt een dieselmotor en werd links van de toog in de berg gebouwd. Eraan vast komt nog een wc, in de uitvoering van die tijd; een houten plank met gat erin. De Grauwe Beer is nu geëvalueerd tot een typische dorpsmaalterij uit de jaren '20 van de 20e eeuw. Een heel bijzondere geschiedenis voor ons land, omdat in het buitenland de windmaalterijen dan praktisch al geheel verdwenen zijn. Deze maalterijen maalden zowel veevoer als voor de bakker. Een allroundfunctie. Na de oorlog evalueerde uit deze bedrijven de mengvoerbakkerijen en werd het bakkersgemaal door de opkomst van grote meelfabrieken noodgedwongen losgelaten. Hilken Veevoerders in Swalmen is een bedrijf dat deze stappen, van windmolen tot mengvoerbakkerij, volledig doorlopen heeft en heden ten dage nog operatief is. De familie Cuijpers gaat in deze ontwikkeling ook mee.

Hoewel daarin belemmerd omdat de Grauwe Beer in de Tweede Wereldoorlog zwaar beschadigd raakt. Zij willen de molen toch niet afdanken, zoals in Swalmen wel is gebeurd, en het lukt hen om met financiële steun van ondermeer De Hollandsche Molens en zelfs vereniging De Zaanse Molen, die haar molen nog niet vergeten was, de Grauwe Beer in 1952 te herstellen. Bij dit herstel zijn er enkele veranderingen doorgevoerd. Een van de meest ingrijpende was wel de verbusseling: het aanbrengen van stroomlijnneuzen op de wieken van de molen. Met deze low budget restauratie wisten de gebroeders de molen voor Beesel te behouden, maar de molen functioneerde niet meer zoals gehoopt was. Het maalbedrijf speelde zich nog wel in de molen af, maar een hamermolen, waarvoor een kelder in de molen was gegraven, en mengketels hadden het werk van de molen reeds overgenomen en de Grauwe Beer evalueerde in zijn verschijningsvorm niet verder meer. Op het laatst van de jaren '60 van de 20e eeuw werd het bedrijf tenslotte beëindigd. En daarmee hebben we de toestand bereikt waarin we de Grauwe Beer dienen te behouden.

De restauratiegolven

De discussie in welke verschijningsvorm een molen moet worden behouden is de laatste decennia gevoerd in de molenwereld en heeft er toe geleid dat er anno 2012 algemeen wordt gekozen voor de toestand waarin de molen voor het laatst beroepsmatig in bedrijf was. Dit was 40 jaar geleden nog wel anders.

Molens werden na de oorlog bijna allemaal tot monument verklaard en in de jaren '70 van de 20e eeuw kwamen de grote restauraties. De spaarzaam overgebleven molenmakers kregen weer werk in overvloed om de veelal zwaar vervallen molens te herstellen. Hierbij werd vaak rigoureuus te werk gegaan. Geheel afbreken en geheel nieuw maken was daarbij vaak het devies. Veel historische sporen zijn daarmee voorgoed uitgewist. Sporen die ons met de hedendaagse kennis veel meer hadden kunnen vertellen over de geschiedenis van een molen. Het verhaal van de molen zelf. Ook was destijds de opvatting algemeen om een molen terug te restaureren naar een verschijningsvorm zo ver mogelijk terug in de tijd. Hierbij werden vrijwel altijd alle modernisering zoals hulpgemalen, dieselmotoren, elevators, mengketels, hamermolens, builkasten, enz. naar de schroothoop verwezen. Ook de wiekverbeteringen werden in heel veel gevallen ongedaan gemaakt.

De totale afbraak van de historische Grauwe Beer in 1981.

Een typisch voorbeeld daarvan zijn de reeds genoemde Van Bussel-stroomlijnwieken. Had voor de oorlog vrijwel elke Limburgse molen stroomlijnwieken, anno nu nog maar een enkeling.

Ook de Grauwe Beer is gerestaureerd in de periode 1981-1983. Zeer rigoureuus is de gehele molen afgebroken en met te weinig kennis over de geschiedenis van de molen is een nieuwe molen gebouwd aan de Maas. De historische plek bij het dorp Beesel werd onder protest van vele Beeselnaren losgelaten. Het behoud van een molen in Beesel was verzekerd, alleen de Grauwe Beer was de Grauwe Beer niet meer.

De bijzondere constructie van het achtkante molenlijf was de Rijksdienst van monumentenzorg in 1981 ook opgevallen en dat moest ook zo weer worden herbouwd. De onderbouw waar het achtkante molenlijf op staat, is op authentieke wijze met baksteen opgetrokken.(*2)

De Rijksdienst stak er zo een stokje voor dat de molen veel groter en hoger zou worden herbouwd. Er zou dan een heel anders uitzijende molen zijn herbouwd, een verschijningsvorm die de molen nooit heeft gehad. De Rijksdienst kon niet verhinderen dat er verder allerlei veranderingen wel werden doorgevoerd. Er is weinig nagemaakt van de oude molen. Zo is bijvoorbeeld de onderbouw totaal niet representatief voor zijn historisch voorbeeld en ook de kap van de molen heeft vrijwel geen kenmerken meer van de oude kap, zowel constructief als in

haar verschijningsvorm. De molen heeft daarmee een hoog 'sprookjesgehalte' gekregen. Dit maakt de huidige Grauwe Beer tot een ongeloofwaardig monument. Je kunt je zelfs afvragen of een vrijwel geheel nieuw gebouw wel een monument genoemd mag worden?(*3)

De historische onderbouw van de Grauwe Beer

Wie de jeugd heeft...

(*2) De eigenaar wilde de molen verhogen en meer zolders in de molen maken. Een foutieve opvatting als gevolg van de bijzondere constructie van de molen. Meer hierover zie: http://www.degrauwebeer.nl/index.php?option=com_content&view=article&id=12&Itemid=13

(*3) Een monumentaal gebouw moet tenminste 50 jaar oud zijn.

Kennis herstel

Met het bewaard blijven van het molenaarsambacht, het intreden van jeugdige mensen in de molenwereld die zich reeds op jonge leeftijd ontpoppen tot fanatieke (beroeps)molenaars en/of hun dagelijkse werkzaamheden gingen zoeken bij molenmakers, de monumentenwacht, molenadviesburo's of andere molengerelateerde werkzaamheden, ontwikkelt de molinologische kennis steeds verder in de breedte, maar vooral in de diepte. Dit leidde tot betere inzichten in het fenomeen molen en maakt het daarvoor mogelijk te komen tot een beter behoud met

het oog op historische waarden, ontwikkelingen en de technische aspecten van een molen. Dit heeft er het laatste decennium onder andere toe geleid dat veel molens zijn teruggedestaureerd naar hun verschijningsvorm zoals ze voor het laatst in bedrijf waren. De verschijningsvormen die in de jaren '70 van de 20ste eeuw veelal ongedaan zijn gemaakt dus! Elevatoren worden weer ingebouwd en buil-kasten weer nagebouwd naar historisch voorbeeld. Het malen voor de bakker neemt in de breedte toe, hoewel ...het aantal beroepsmolenaars maar langzaam verder oploopt.

De fantasie-onderbouw van de molen anno 2003

De onderbouw na de herbouw in het Kerkveld.

De laatste ontwikkelingen zijn, dat als gevolg van de bezuinigingen de druk op de monumentengelden steeds groter wordt en dat er in de toekomst wellicht minder interessante molens geschrapt moeten worden van de monumentenlijst.(*4)

Onder andere om dit voor de Grauwe Beer te voorkomen dienen we er voor te zorgen dat de grauwe Beer een geloofwaardig monument wordt waarin een duidelijk verhaal zit en dat we met een zuiver geweten kunnen doorgeven aan volgende generaties.

(*4) De Zemelmolen in Lisse is in 2003 verbrand en na de herbouw is de nieuwe molen van de monumentenlijst geschrapt. Evenals molen De Oude Knecht in Akersloot die in 2001 verbrandde. In april 2012 verbrandde de molen van Burum (Fr). Er wordt nu (mei 2012) nog geruzied of de molen monument mag blijven.

Geloofwaardig monument

Eerder is beschreven in welke verschijningsvorm de Beeselse molen volgens de huidige maatstaven

behouden kan worden. Maar is de huidige Grauwe Beer, qua historische waarde, niet een voorbeeld van geschiedvervalsing? Niet alleen door de reeds genoemde veranderingen zoals die zijn doorgevoerd tijdens de algehele restauratie van 1981-1983, maar ook de veranderingen die na 1983 zijn doorgevoerd. Want ook deze veranderingen slaan de plank volledig mis en passen geenszins in de historische context van de Grauwe Beer als dorpskorenmolen. Zo is het 'Efteling gehalte' van de Beeselse molen alleen maar toegenomen. Bijvoorbeeld de onderbouwramen die geen historisch voorbeeld hebben.

Het pleisterwerk in de molen hoort niet in een molen, de vlonder onder in de molen is historisch gezien fout en zelfs de gehele vormgeving van de invaart en machinekamer in de onderbouw is niet conform zijn historisch voorbeeld aan de Sint Anthoniusstraat en komt zelfs niet overeen met welke historische molen dan ook. Ook de aanbouw van 1992 slaat de plank mis. Zelfs de technische uitvoering is uit de duim gezogen. Kortom, willen we de Grauwe Beer een monument op niveau laten blijven/worden, dan scheelt er nogal wat aan de molen! Over een herinrichting van de onderbouw is een duidelijk historisch verantwoorde beschrijving te geven, maar dat zou nu erg technisch zijn.

De beheerstichting van de Beeselse molen heeft deze veranderingen deels doorgevoerd. Als klap op de vuurpijl wil men nu de gehele molen verplaatsen. Enkele tientallen meters. De geloofwaardigheid van de beheerders als van de molen als monument zal daarmee weer verder afnemen. Zeker als men bedenkt dat de redenen voor verplaatsing erg uiteenlopen en veranderen met de tijd. Zelfs onwaarheden, zoals verzakkingen en onderspoelingen, zijn de revue gepasseerd. Als het toch tot een verplaatsing zou moeten komen, dan zou het toch erg verbazingwekkend zijn als de onderbouw wederom niet wordt herbouwd naar historisch voorbeeld! We mogen hopen dat er binnen de beheerstichting van de molen genoeg kennis aanwezig is om niet opnieuw de fout te maken een fantasie-onderbouw te laten bouwen. Of nog gekker, weer een geheel andere onderbouw. Natuurlijk moet een beheerstichting ook in staat worden geacht niet te kiezen voor weer andere niet-historische oplossingen zoals bijvoorbeeld de nieuwe muren van de onderbouw in beton gegoten i.p.v. opgemetseld. Of andere voor een monument oneigenlijke zaken gaan bijbouwen

zoals kazematten in de molenberg (die nooit in de Beeselse molen geweest zijn) en/of andere geïntegreerde bouwwerken die niet bij de molen horen. Ook kleinere details zoals betondek storten op platen van betonplex in plaats van houten planken, de invaart niet weer te klein maken, het raam in de onderbouw in hout maken i.p.v. (giet)ijzer, het historische motorhok tegen de invaart aanbouwen i.p.v. in één geheel metselen, enz., enz.. Dergelijke herbouwtechnieken zijn in de buurt toegepast in Roggel en Deurne. Een excursie met de bedoelde uitleg is te regelen!

Beheer en exploitatie van een dergelijk bijzonder rijksmonument vergt kennis van zaken. Het is van belang voor het monument De Grauwe Beer dat de gemeente Beesel daar beter op toeziet. Een gedegen toekomst, gericht op behoud van een monument, kan alleen met kennis van het monument!

Beheer van een levend monument

Het beheer van een molen is het beheer van een levend monument. Dit houdt in: een monument dat een speciale behandeling vergt, een behandeling die niet te vergelijken is met welk ander monument dan ook. Vandaar dat er op dit terrein speciale molenadviesburo's actief zijn.

Wat houdt die speciale behandeling in? In de molenwereld is het zo dat molens geen functieveranderingen hebben ondergaan. Uitzonderingen bevestigen de regel. Poldermolens in het westen van Nederland zijn veelal voorbeelden van molens die nog volledig in hun oorspronkelijke biotoop functioneren. Zij worden nog steeds bewoond door poldermolenaars en zij malen jaarlijks vele kubiekemeters water de polder uit. In geval van wateroverlast zoals we dat de laatste jaren een aantal keren hebben gezien, zijn er molenaars die niet bang zijn om de gehele nacht door te malen en de polder op peil te brengen. Andere monumenten zoals bijvoorbeeld kerken, gemalen en scholen hebben wel vaak functieveranderingen ondergaan. Hier is, nadat hun eigenlijke functie is vervallen, het gebouw behouden door er woningen, horeca of andere bedrijvigheden in te vestigen.

Een molen is niet alleen als gebouw monumentaal, maar ook de inrichting, het gebruik ervan en de vakkennis eromheen (molenmakers en molenaars). Eigenlijk hoort de molenbiotoop hier ook bij ge-

noemd te worden, maar hierin schiet de Monumentenwet (nog) te kort. Functieveranderingen maken inbreuk op de historische waarde en wissen sporen uit het verleden (historische waarde) voorgoed uit. Dit is eveneens het geval bij verplaatsingen, vandaar dat de RCE (Rijksdienst Cultureel Erfgoed) verplaatsingen sinds 2010 niet meer toestaat. Alleen uitzonderlijke gevallen zouden hiervoor nog in aanmerking kunnen komen. Gevallen waarvoor al toestemming was gegeven, zoals de Beeselse molens, blijven geldig.

Tevens is het een meerwaarde van de beleving van een molen als deze nog functioneel is. Al helemaal als er daadwerkelijk producten worden vervaardigd die weer verwerkt worden bij bakkers, slaggers, enz. Daar waar (vaak jeugdige) talenten opstaan om molens zo daadwerkelijk te gebruiken kan men zich gelukkig scharen (Schiedam, Kinderdijk, Zaanse Schans en vele andere plaatsen). Nevenactiviteiten zoals horeca, koffieruimten, opslag van allerlei niet molengerelateerde zaken, doen afbreuk aan deze belevingswaarde en zijn mijns inziens niet gewenst. Er zijn helaas voorbeelden te over om te laten zien dat dergelijk gebruik van een molen ten koste gaat van het monumentale karakter op korte termijn en onuitwisbare sporen achterlaat op lange termijn (zie vakliteratuur).

Ook is het, gezien de ontwikkelingen elders in het land, aan te raden op te passen voor de zogenaamde 'verkabouterisering'.(*5)

Molens zijn de stoere werkpaarden van weleer. Tegenwoordig wordt in sommige gevallen de molen als een tuinkabouter behandeld, soms versierd met allerlei toeters en bellen. Veelal doen de molens niet veel meer dan 'wentelwieken' hoogstens incidenteel een zakje malen en worden allerlei afbreuk doende fantasieën losgelaten op het monument. Zo zijn er dus molenbeheerders die de molen 'verkabouteriseren.' Andere blijven de molen steeds aan verbouwingen en veranderingen onderwerpen. Hier blijkt weer de meerwaarde van een structureel malende molen en dat molenbeheer een degelijke kennis van zaken vergt.

(*5) Term door molenkenner Jan Scheirs in de molenwereld gebracht.

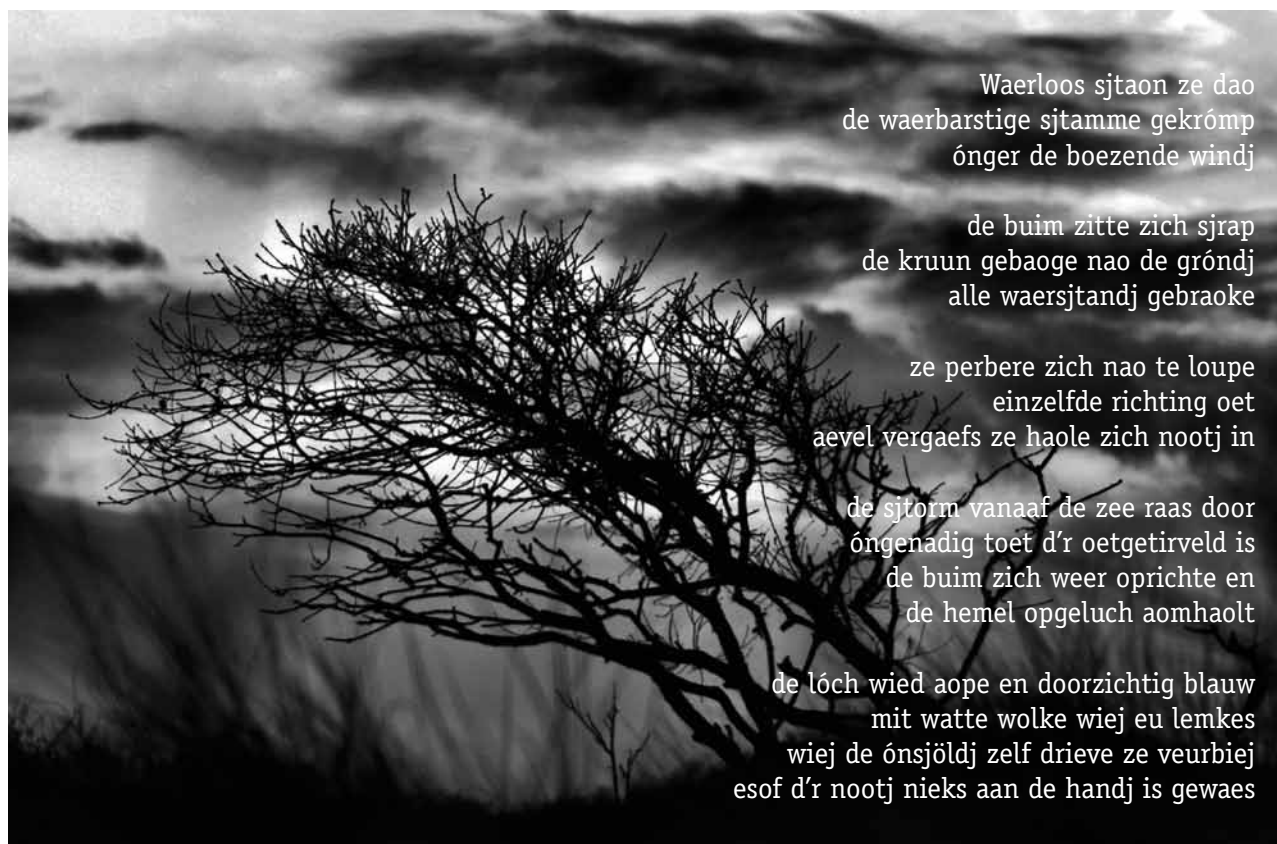
Exploitatie molen

De huidige beheerstichting, Stichting Korenmolen De Grauwe Beer, heeft het plan opgevat om de molen hogerop te verplaatsen. Echter: een gedegen exploitatie van de molen behoeft helemaal niet op een verplaatsing te wachten, laat staan dat die ervoor nodig is. De verplaatsingsplannen zijn een obsessie geworden en aan de exploitatie van de molen wordt weinig gedaan. De oorzaak daarvoor ligt steeds ergens anders of bij iemand anders. Nu dus bij de uitblijvende verplaatsing. Dat de verplaatsing daarvoor nodig is, is natuurlijk onzin! Ook als de verplaatsing financieel niet haalbaar zou blijken is er geen man over boord en kunnen alle hier genoemde zaken gewoon gerealiseerd worden! In Beesel is er het klimaat voor en de kennis van zaken ligt voor het oprapen. De molen staat op een uitzonderlijke locatie! Bijzonder mooi, maar ook in vele bijzondere unieke zichtlijnen. Wat gaat er achter de verplaatsingsplannen schuil en is de Grauwe Beer er werkelijk mee gebaat? Laat de Grauwe Beer ook aan de toekomstige generaties zijn echte levensverhaal vertellen!

Veurjaorssjtórm aan zee

Els Janssen–van Avesaath

Waerloos sjtaon ze dao
de waerbarstige sjtamme gekrómp
ónger de boezende windj

de buim zitte zich sgrap
de kruun gebaoge nao de gróndj
alle waersjtandj gebraoke

ze perbere zich nao te loupe
einzelfde richting oet
aevel vergaefs ze haole zich nootj in

de sjtorm vanaaf de zee raas door
óngenadig toet d'r oetgetirveld is
de buim zich weer oprichte en
de hemel opgeluch aomhaolt

de lóch wied aope en doorzichtig blauw
mit watte wolke wiej eu lemkes
wiej de ónsjöldj zelf drieve ze veurbiej
esof d'r nootj nieks aan de handj is gewaes

Werkgroep Geschiedenis

De Milieu- en Heemkunde Vereniging Swalmen bestaat, zoals u weet, inmiddels al ruim 30 jaar. Gedurende deze jaren heeft de vereniging een zeer uitgebreid archief opgebouwd. Dit archief bestaat uit een grote collectie foto's, duizenden overlidensprentjes, een uitgebreide bibliotheek met Limburgensia, algemene geschiedenis en boeken over natuur en milieu, tevens de doop-, trouw- en overlidensregisters vanaf 1609-1903.

Ook hebben wij archiefmateriaal van diverse verenigingen die opgehouden zijn te bestaan. In ons archief bevindt zich ook een grote verzameling aan krantenartikelen over allerlei zaken die in Swalmen de afgelopen decennia plaatsvonden, zoals bijvoorbeeld de aanleg van A73 en de herindeling.

Zoekt u een mooie, interessante vrijetijdsbesteding en wilt u meehelpen in de werkgroep Geschiedenis met het catalogiseren en het op alfabet opbergen van overlidensprentjes en foto's, het verzamelen en opbergen van krantenartikelen, het invoeren van nieuwe boeken in onze bibliotheek, dan willen we graag van uw hulp gebruik maken.

Wilt u meer weten of mocht u interesse hebben ons te ondersteunen, kom dan eens kijken in ons verenigingsgebouw. Elke week zijn wij in ons verenigingslokaal aan de Stationsstraat 15 te Swalmen, voormalig woonhuis familie Hendrickx-Crijns, op de dinsdagmiddag van 14.00 – 16.00 uur aanwezig om ons archief bij te houden.

U kunt contact opnemen met één van onze bestuursleden of gewoon eens binnenlopen.

Uit de oude doos

Er zijn correcties en aanvullingen binnengekomen op de foto over de gouden bruiloft van Sjang Bremmers en Anna van Hagen uit Reuver geplaatst in onze uitgave 2012 no. 4. Onze hartelijke dank hiervoor.

- 12. Marie, dochter van Joannes Bremmers en Anna Franssen
- 13. onbekend
- 14. Betje, dochter van Joannes Bremmers en Anna Franssen
- 28. Trui Bremmers moet zijn: dochter van Sjang Bremmers en Anna van Hagen
- 35. dochter, moet zijn: Sjra, zoon van Joannes Bremmers en Anna Franssen

Op de nieuwe foto staan waarschijnlijk leden van spaarkas Ons Genoegen uit Swalmen. Verdere gegevens zijn onbekend. Wie kan ons meer informatie verschaffen over de foto?

